

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

Неохим АД (Дружеството) е създадено през 1951 г. Регистрирано е като акционерно дружество през месец юли 1997 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. Димитровград, Източна индустриална зона, ул. "Химкомбинатска" и е регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 836144932. Последните промени в Устава на Дружеството са вписани в регистъра на търговските дружества на 6 август 2013 г. Последните промени в органите на управление са вписани в Търговския регистър на 27 юни 2019 г. с удължаване на мандата на управление до 13 юни 2021 г. На 21.06.2018 г. е вписано учредяване на прокура и упълномощаване на прокурист на Неохим АД.

1.1. Собственост и управление

Неохим АД е публично Дружество, съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа.

Към 31 декември 2019 г. разпределението на акционерния капитал на Дружеството, е както следва:

• Еко Тех АД	- 24.28 %
• Евро Ферт АД	- 24.03 %
• Феборан ЕООД	- 20.30 %
• Агрофер Интернешънъл Естаблишмънт, Лихтенщайн	- 7.68 %
• УПФ Съгласие	- 3.33 %
• Неохим АД (обратно изкупени акции)	- 2.58 %
• ЗУПФ Алианц България	- 2.46 %
• УПФ ЦКБ Сила	- 2.19 %
• Други	- 13.15 %

Неохим АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите, който се състои от 9 членове, както следва:

Димчо Стайков Георгиев	Председател
Елена Симеонова Шопова	Зам. Председател
Димитър Стефанов Димитров	Член
Тошо Иванов Димов	Член
Васил Живков Грънчаров	Член
Виктория Илиева Ценова	Член
Зърнени храни България АД	Член
Хуберт Пухнер	Член
Мартина Михаела Аубергер	Член (до 26.06.2019 г.)
Петер Михаел Лайтнер	Член (от 27.06.2019 г.)

Дружеството се представлява от Димитър Стефанов Димитров в качеството му на Изпълнителен директор и Стефан Димитров Димитров в качеството му на Прокурист (Търговски управител), всеки един от двамата поотделно.

Ръководството на Неохим АД се осъществява от Съвет на директорите. Някои от функциите по оперативно управление са възложени на изпълнителен директор и прокурист.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над Неохим АД вкл. над системата на финансово отчитане на Дружеството.

Членовете на одитния комитет са:

Таня Димитрова Кованлъшка

Николина Желева Делчева

Йорданка Атанасова Николова

Към 31 декември 2019 г. общият брой на персонала в Дружеството е 707 работници и служители (31 декември 2018 г.: 878).

1.2. Предмет на дейност

Предметът на дейност на Дружеството включва следните видове операции и сделки:

- производство на неорганични и органични химически продукти;
- търговска дейност.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет

Индивидуалният финансов отчет на Неохим АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила от 1 януари 2018 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

Дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

За стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите,

пасивите, операциите и резултатите на Дружеството поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- **МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции** – Класификация и оценяване на транзакциите базирани на плащания с акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК).
- **МСФО 4 (променен) Застрахователни договори** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК).
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (м. декември 2016 г.)** – подобрения в МСФО 1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приети от ЕК).
- **МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти** – относно трансфери на инвестиционни имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК).
- **КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., прието от ЕК).

Към датата на издаване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила, няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Дружеството. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Дружеството за следващи периоди, а именно:

- **Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не са приети от ЕК).
- **МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК).
- **Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика**, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. – не са приети от ЕК).
- **КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК).
- **МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не е приет от ЕК).
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.)** – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не са приети от ЕК).

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти, които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на Дружеството в следващите отчетни периоди.

Посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила и не са възприети по-рано, ръководството е преценило, че не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружеството.

- **МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).**
- **МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., не е приет от ЕК).**
- **МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК).**
- **МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. не е приет от ЕК).**

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в отчета и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

2.2. Консолидиран отчет на Дружеството

Настоящият финансов отчет представлява индивидуален финансов отчет, изготвянето на който се изисква, съгласно счетоводното и данъчното законодателство на Република България. Дружеството притежава собственост и упражнява контрол върху дъщерни дружества поради което, съгласно изискванията на Закона за счетоводството в България и на основание МСФО 10 Консолидирани финансови отчети изготвя и консолидиран финансов отчет.

2.3 Счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки

Представянето на годишният финансов отчет, съгласно Международните стандарти за финансови отчети, изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в Приложение № 2.27.

2.4. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този индивидуален финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната и отчетна валута на Дружеството е българският лев. Функционална валута е валутата на основната икономическа среда, в която едно предприятие функционира и в която главно се генерират и изразходват паричните средства. Тя отразява основните сделки, събития и условия, значими за предприятието. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва директно в отчетната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, деноминирани в чуждестранна валута (монетарни отчетни обекти), се оценяват към 31 декември като се прилага заключителен обменен курс на БНБ.

Нетните разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят нетно към “други доходи/(загуби) от дейността”.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

2.6. Приходи**2.6.1. Признаване на приходи по договори с клиенти**

Обичайните приходи на Дружеството са от продажба на продукция собствено производство

Приходите в Дружеството се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* продукция, стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните продукция, стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

- а) има търговска същност и мотив,
- б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят,
- в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани,
- г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани, и

д) съществува вероятност възнаграждението, на което Дружеството има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на Дружеството, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в отчета за финансовото състояние, докато: а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени; б) Дружеството изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или в. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Дружеството прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните продукция, стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора) се отчита като едно задължение за изпълнение.

Дружеството признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *индивидуален договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор.

2.6.2. Измерване на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Дружеството очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга.

Ако има промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора тя се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхватът на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от

прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;

в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничени от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.6.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Дружеството, са основно от продажба на продукцията собствено производство. Несъществен дял имат приходите от продажби на стоки и услуги.

Продажбите на продукцията в по-голямата си част са към двама основни дистрибутора – търговци на едро и към дъщерно дружество в чужбина. Останалите продажби се реализират в страната и чужбина в рамките на торовия сезон с еднократни договори.

Като цяло Дружеството е достигнало до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, тъй като обичайно Дружеството контролира продукцията, стоките и/или услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на продукцията

Дружеството произвежда и продава основно амониев нитрат, амоняк, амониев хидрогенкарбонат и др. При продажба контролът върху продукцията се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*.

При *продажби в страната* това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпорежда с продадената продукция като управлява употребата ѝ и получава по същество всички останали ползи.

При *продажби в чужбина* преценката за момента, в който клиентът получава контрол върху продадената продукция се прави на базата на договорените условия на продажба по ИНКОТЕРМС

Приходи от продажби на стоки

Дружеството продава стоки в агроаптека, която се ползва под наем. При продажба на стоки, контролът върху стоките се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, което обичайно е при предаването на стоките на клиента на място и клиентът може да се разпорежда с продадените стоки като управлява употребата и получава по същество всички останали ползи.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от Дружеството услуги включват предоставяне на ИТ услуги и в някои случаи – транспорт като съпътстваща услуга към продажбата на продукцията.

Транспорт на продадената продукция

В някои случаи при продажба в чужбина Дружеството има ангажимент да транспортира стоката до уговорено местоназначение, като транспортът се организира от Дружеството, а стойността на транспорта се включва (калкулира) в продажната цена (обичайно по себестойност). В зависимост от договорените с клиента условия услугата по транспорт, може да се извършва и след като контролът върху продадената продукция е прехвърлен на клиента. До момента на прехвърляне

на контрола върху продукцията, продажбата на продукцията и услугата по транспорт се отчитат като *едно задължение за изпълнение*, тъй като са част от една интегрирана стока и/или услуга.

Услугата по транспорт след прехвърляне на контрола върху продукцията се отчита като *отделно задължение за изпълнение*, тъй като транспортът може да се извърши от друг доставчик (т.е. клиентът може да се възползва от стоката с други лесно достъпни ресурси) и услугата по транспорт не модифицира и не видоизменя по никакъв начин продадената продукция. В този случай, възнаграждението, на което Дружеството очаква да има право (цената на сделката), се разпределя между отделните задължения за изпълнение на база индивидуалните им продажни цени. Индивидуалната продажна цена на продадената продукция се определя съгласно действащата към датата на сделката ценова листа, а за услугата по транспорт индивидуалната продажна цена се определя на база фактическите транспортни разходи.

За извършване на услугата по транспорт се използват транспортни фирми - подизпълнители. Дружеството е определило, че контролира конкретните услуги, преди те да бъдат предоставени на клиента и следователно действа в качеството си на принципал, тъй като: а) носи основната отговорност, че услугите са извършени и са приемливи за клиента (т.е. Дружеството носи отговорност за изпълнението на обещанието в договора, независимо дали самото Дружество извършва услугите или ангажира доставчик на услуги - трета страна, която да ги извърши; и б) договаря цената на услугите самостоятелно и без намеса от страна на клиента.

Приходите от продажба на транспортна услуга се признават *в течение на времето*, тъй като не е необходимо извършената до момента работа да се преповтори, ако друга страна трябва да извърши оставащата част от работата и следователно клиента получава и консумира ползите едновременно с изпълнение на услугата. За измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, свързан с вложените ресурси*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като най-добре описва дейността на Дружеството по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията и съответно най-точно отразява нивото на изпълнение на задълженията, доколкото между усилията на Дружеството (вложените разходи) и прехвърлянето на услугата към клиента съществува пряка връзка. Напредъкът се измерва *на базата на извършените разходи спрямо общо планираните разходи за изпълнение на договора*.

Приходите от транспорт на продадената продукция се представят към приходите от продажба на продукцията, доколкото услугите по транспорт са съпътстващи продажбата на продукцията услуги.

ИТ и други услуги

Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите от дейността на Дружеството. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Дружеството (етап на завършеност). Приходите от ИТ услуги се представят към приходите от договори с клиенти, а останалите приходи от услуги се представят като други доходи в отчета за всеобхватния доход, доколкото те имат повече съпътстващ характер и не се третираат като основна и ключово определяща за бизнеса на Дружеството дейност.

2.6.4. Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обичайно включва фиксирана продажна цена, съгласно обща или клиентска ценова листа. Продажните цени са определени с рамковите договори за търговците на едро и дъщерното дружество, а за останалите клиенти са определени индивидуално на база ценова листа.

При определяне на цената на сделката се взема предвид и дали има суми (възнаграждения), дължими на клиента, непарични възнаграждения, както и наличието на съществен финансов компонент. В определени случаи Дружеството събира краткосрочни аванси от клиенти. Приетата и прилагана от Дружеството ценова политика не включва форми на променливо възнаграждение. В случай, че такова е договорено, то се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Дружеството е направило анализ и е определило, че продължителността на срока между момента, в който клиентът плаща за обещаните и/или получени продукти, стоки/или услуги и момента на прехвърляне на контрола върху тези продукти, стоки и/или услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Обичайно Дружеството не поема разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които са допустими за и подлежат на капитализация.

2.6.5. Салда по договори с клиенти**Търговски вземания и активи по договори**

Активът по договор е правото на Дружеството да получи възнаграждение в замяна на продукцията, стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на продукцията, стоките и/или предоставянето на услугите Дружеството изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие).

Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания и активите по договор са оповестени в *Приложение № 2.13*.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Дружеството представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят на отделен ред към *текущите и нетекущите активи и пасиви* в отчета за финансовото състояние и се оповестяват отделно. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в

обичайния оперативен цикъл на Дружеството, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 Финансови инструменти. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка.

2.7. Разходи

Разходите в Дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, но само доколкото последното не води до признаването на отчетни обекти за активи или пасиви, които не отговарят на критериите на МСФО и рамката към тях.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат и се състоят от лихвени разходи, свързани с получени заеми, както и такси и други преки разходи по кредити.

2.8. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени във финансовия отчет по себестойност (цена на придобиване), намалена с натрупаната амортизация (без земите) и загубите от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние.

Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за активи, отговарящи на условията по МСС 23 и др. Компоненти, които са придобити заедно с или към конкретни други дълготрайни материални активи, но все още не са инсталирани към тях, се капитализират към стойността на основния обект и се амортизират с неговия остатъчен полезен живот.

При изграждането на дълготрайни материални активи по стопански начин в цената на придобиване се включват всички преки разходи, свързани с ресурсите, чрез които се изграждат съответните обекти (разходи за заплати и осигуровки, материали и суровини, външни услуги и др).

Дружеството е определило стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Дружеството подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на себестойността по МСС 16 – себестойност, намалена с натрупаните амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Методи на амортизация

Дружеството използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е съобразен с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване. Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира, считано от датата на промяната.

Определеният полезен живот по групи активи е както следва:

- сгради – 10-50 г.;
- машини, съоръжения и оборудване – 2-25 г.;
- компютри – 2-5 г.;
- транспортни средства – 3-15 г.;
- стопански инвентар – 2-15 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всяка отчетна година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира, считано от датата на промяната.

Последващи разходи

Разходите за ремонт и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност в употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат към статията “Обезценка и отписване на нетекущи активи” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Материалните дълготрайни активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Дружеството очаква да

има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към „други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубата).

2.9. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в индивидуалния финансов отчет по себестойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени лицензии за ползване на програмни продукти и емисионни квоти по еврохема за търговия с емисии и единици редуцирани емисии.

Дружеството класифицира емисионните квоти като текущи, когато очаква да ги реализира в рамките на един отчетен период и нетекущи – всички останали.

В Дружеството се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години, с изключение на нетекущите емисионни квоти, които се отписват при употребата им.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или да се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на „нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към „други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубата).

Еврохема за търговия с емисии и единици редуцирани емисии

При първоначално придобиване разпределените квоти за парникови газове от Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове по повод на третия период от Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ), се признават като нематериални активи по номинална стойност (нулева стойност). Закупените квоти се признават при първоначално придобиване по цена на придобиване и се извършва тяхната класификация като текущи, или нетекущи в зависимост от намеренията за използване. Избраният от Дружеството подход за последваща оценка на нетекущите емисионни квоти е моделът на себестойността – себестойност намалена с натрупани загуби от обезценка. Текущите емисионни квоти се признават в разходите (себестойността на готовата продукция) при отписването им в рамките на текущия отчетен период. Допълнително, Дружеството признава задължение в отчета за финансовото състояние, когато нивото на емисиите на вредни газове за един период надвишава нивото на разпределените и налични квоти. Задължението се оценява по цената на придобиване на закупени квоти до достигане на нивото на държаните от Дружеството квоти и се преоценява по текущи пазарни цени към датата на отчета за финансовото състояние за превишението над наличните квоти, като промените в размера на задължението се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Дружеството прилага метод на изписване на квотите за вредни газове на база на реално потребени квоти за периода.

2.10. Инвестиции в дъщерни дружества

Дългосрочните инвестиции, представляващи участие в дъщерни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е платено. Инвестициите в дъщерни дружества не се търгуват на фондови борси. Това обстоятелство не дава възможност да се осигурят котировки на пазарни цени на активен пазар, които да изразяват достатъчно достоверно справедливата стойност на тези акции. Допълнително, бъдещото функциониране на част от тези дружества е свързано с определени несигурности, за да могат да се правят достатъчно разумни и обосновани дългосрочни предположения за изчисляването на справедливата стойност на техните акции чрез други оценъчни методи.

В съответствие с изискванията на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети Дружеството притежава контрол в други предприятия, ако и само ако притежава всички от следните:

- правомощия в предприятието, в което е инвестирано;
- излагане на или права върху променливите приходи от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано;
- възможност да използва своите правомощия в предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта на инвеститора.

На основата на горепосочените критерии Дружеството е преценило, че притежава контрол във всички предприятия, където притежава директно или индиректно повече от 50% от капитала с право на глас.

Притежаваните от Дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се отразява в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Размерът на обезценката отчита разликата между цената на придобиване на инвестициите и размера на сегашната стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани към края на отчетния период. Обезценката се отчита към статията “Обезценка и отписване на нетекущи активи” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от инвестициите.

2.11. Други дългосрочни капиталови инвестиции

Другите дългосрочни капиталови инвестиции представляват недиривативни финансови активи под формата на акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално капиталовите инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовия актив).

Последващо оценяване

Притежаваните от Дружеството капиталови инвестиции, представляващи акции в други дружества (малцинствено участие) се оценяват по справедлива стойност с отразяване на ефектите в друг всеобхватен доход. Тези ефекти се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция.

2.12. Материални запаси

Материалните запаси са оценени по по-ниската от: цена на придобиване (себестойност) и нетната им реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в себестойността (цената на придобиване), както следва:

- суровини и материали в готов вид - всички доставни разходи, които включват покупна цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите в готов за тяхното използване вид;
- готова продукция и незавършено производство - преките разходи за материали и труд и съответстващата част от производствените непреки разходи при нормално натоварен капацитет на производствените мощности, с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на постоянните общопроизводствени разходи в себестойността на произвежданата продукция и полуфабрикати се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности. Избраната от Дружеството база за разпределението им по продукти е количеството произведена продукция.

При употребата (продажбата) на материалните запаси се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

2.13. Търговски вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента-длъжник.

Последващо оценяване

Дружеството държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупената обезценка за кредитни загуби.

Обезценка

Дружеството прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата.

Несъбираемите вземания се изписват, когато правните основания за това настъпят.

Обезценката на вземанията се начислява и отчита чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към статията *“Обезценка на финансови активи, нетно”* на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.14. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Дружеството съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност без натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност (за оборотни средства), се включват в оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на ред “платени данъци”, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на ред “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на Дружеството за съответния период (месец).
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.
- плащанията за покупка на емисионни квоти, класифицирани като текущи са включени като плащане за оперативна дейност (плащания на доставчици);
- полученото финансиране (основно за електроенергия) е включено в паричните потоци от финансова дейност.

2.15. Търговски и други задължения

Търговските и други текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените активи и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Дружеството, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва.

2.16. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансово състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи или разходи (лихви) през периода на амортизацията или когато задълженията се отпишат или редуцират.

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.17. Лизинг*Лизингополучател*

Съгласно стандартът ако един договор съдържа лизинг и той прехвърля правото да се контролира ползването на даден идентифициран актив за определен период от време срещу възнаграждение, Дружеството признава актив, под формата на „право на ползване“ на отдадения базов актив, и финансов пасив, представляващ настоящата стойност на задължението за плащане на лизинговите суми.

Лизингови договори с кратък сток (до 12 м.) и/или ниска стойност, могат да ползват облекчения като отчитат текущи разходи на линеен принцип през периода на договора или на друга систематична база.

Дружеството признава отделно разходи за лихви по лизинговото задължение и респ. разходи за амортизация за актива „право на ползване“. Допълнително отчита преоценка на лизинговото задължение при настъпване на определени събития (като например, промени в условията на лизинговия договор, промени в бъдещите лизингови плащания поради промени в определени величини (индекс, процент и др.под.), които се използват при изчислението на лизинговите плащания). В тези случаи Дружеството признава промените като корекция на пасива по лизинговото задължение и на правото за ползване на актива.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите имоти, машини и оборудване като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.18. Доходи за персонала

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите на Дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Дружеството вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на годишния финансов отчет Дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране**Планове с дефинирани вноски**

Основно задължение на Дружеството в качеството му на работодател е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО) в съотношение 60:40 (2018 г.: 60:40).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от Дружеството в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство, са планове с дефинирани вноски. При тези планове работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към Дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд. Дължимите от Дружеството вноски по плановите с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда Дружеството в качеството му на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на отчета, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им - в отчета за всеобхватния доход като:

а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”;

б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет, Дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните им задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в България, където функционира и самото Дружество.

Доходи при напускане

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.19. Акционерен капитал и резерви

Неохим АД е акционерно Дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на Дружеството. Акционерите отговарят за задълженията на Дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Дружеството отчита основния си акционерен капитал по номинална стойност на регистрираните в Търговския регистър акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава, Дружеството е длъжно да формира и фонд Резервен (законови резерви), като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, предвидена в Устава;
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание на акционерите.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в Устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

Обратно изкупените собствени акции са представени в отчета за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване) като с брутната цена на обратно изкупените акции е намален собственият капитал на Дружеството. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции се представят директно в собствения капитал на Дружеството в компонента “Неразпределена печалба”.

Компонент от последващи оценки на задължение по пенсионни планове с дефинирани доходи е формиран от последващите оценки на задълженията към персонала при пенсиониране, които по същество представляват актюерски печалби и загуби признавани веднага, в периода, в който възникват. Те се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”.

2.20. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2019 е 10% (2018: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението, за всички временни разлики към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда при изготвяне на годишния отчет за финансово състояние и се редуцира до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или друга капиталова позиция в отчета за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансова капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (България), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на Дружеството се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (България), и то тогава и само тогава, когато Дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху дохода.

Към 31.12.2018 г. отсрочените данъци върху печалбата на Дружеството са оценени при ставка, валидна за 2019 г., която е в размер на 10%.

2.21. Нетна печалба/(загуба) на акция

Основната печалба /(загуба) на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба на акция с намалена стойност не се изчислява, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.22. Провизии

Провизии се признават, когато Дружеството има настоящо (конструктивно или правно) задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че погасяването/уреждането на това задължение ще породи необходимост от изходящ поток от ресурси на Дружеството. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към датата на отчета за финансовото състояние за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение.

Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен. Когато се очаква част от ресурсите, които ще се използват за уреждане на задължението да бъдат възстановени от трето лице, Дружеството признава вземане, ако е налице висока степен на сигурност на неговото получаване и стойността му може надеждно да се установи и доход (кредит) по същата позиция в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), където е представена и самата провизия.

2.23. Правителствено финансиране (дарение от публични институции)

Правителственото финансиране са различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции) се признава първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от Дружеството, и че последното е спазило и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции), свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите, или ако е нормативно определено и получено в последващ период – в него.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции), свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущата печалба или загуба на систематична база за целия период на полезен живот на актива, обичайно в размера на призната в разходите амортизация.

2.24. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи*Първоначално признаване, класификация и оценяване*

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Дружеството първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Дружеството се е ангажирало да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Дружеството за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да породят парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента.

Бизнес моделът на Дружеството за управление на финансовите активи отразява начина, по който Дружеството управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани като финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти) и финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без рециклиране на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти).

Дружеството оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Дружеството включват: парични средства и еквиваленти в банки и търговски вземания, вкл. от свързани предприятия.

Дружеството е направило неотменим избор да класифицира в категорията финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход (капиталови инструменти) малцинствените си капиталови инвестиции, които то държи дългосрочно. Тези инструменти не се търгуват на борси и са представени в отчета за финансово състояние към статията „други дългосрочни капиталови инвестиции”.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Дружеството когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Дружеството е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Дружеството е прехвърлило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазило контрола върху него.

Когато Дружеството е прехвърлило правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпило в споразумение за прехвърляне, то прави оценка на това дали и до каква степен е запазило рисковете и ползите от собствеността. Когато Дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлило контрола върху него, то продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Дружеството признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Дружеството е запазило.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Дружеството да изплати.

Обезценка на финансови активи

Дружеството признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Дружеството очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Дружеството е избрало и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Дружеството е разработило и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена взаимовръзка с процента на кредитните загуби.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Дружеството прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Дружеството прилага “тристепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). За целта се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody’s, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, Дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по банковите сметки.

Финансовите обезценени активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви*Първоначално признаване, класификация и оценяване*

Финансовите пасиви на Дружеството включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства. При първоначално им признаване финансовите пасиви се класифицират като пасиви по амортизирана стойност. Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

Получени заеми и други привлечени средства (вкл. задължения към доставчици)

След първоначалното им признаване, Дружеството оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за

годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като "финансов разход" в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.25. Оценяване по справедлива стойност

МСФО 13 се прилага, когато в друг МСФО се изисква или позволява оценяване по справедлива стойност или оповестяване на оценяването по справедлива стойност, както на финансови инструменти, така и на нефинансови позиции. Стандартът не е приложим за операциите с плащане на базата на акции, попадащи в обхвата на МСФО 2 "Плащане на базата на акции", лизинговите операции в рамките на обхвата на МСС 17 "Лизинг"; както и по отношение на оценките, които имат някои сходства с оценяването по справедлива стойност, но не представляват такова - като оценката по нетна реализируема стойност в МСС 2 "Материални запаси" или по стойността в употреба в МСС 36 "Обезценка на активи".

Някои от активите и пасивите на Дружеството се оценяват и представят/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са на повтаряща се (ежегодна) база – финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход *определени търговски и други вземания и задължения*.

МСФО 13 определя справедливата стойност като цената за продажба на актив или за прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване на основен (или най-изгоден) пазар при текущи пазарни условия. Справедливата стойност според МСФО 13 е изходяща цена, независимо дали тази цена е непосредствено достъпна за наблюдение или оценена приблизително чрез друга техника на оценяване.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

На датата на годишния финансов отчет съобразно счетоводната политика на Дружеството се прави от отговорното лице общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и се предлага за одобрение пред изпълнителния директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата.

2.26. Сегментно отчитане

Отчетен сегмент представлява отграничим компонент на Дружеството, който предприема бизнес дейности, от които може да получава приходи и понася разходи (включително приходи и разходи, свързани със сделки с други компоненти на Дружеството), чиито оперативни резултати редовно се преглеждат от ръководството, вземащо главните оперативни решения, при вземането на решения относно ресурсите, които да бъдат разпределени към сегмента и оценяване на резултатите от дейността му и за който е налице отделна финансова информация. Дружеството има един единствен сегмент на отчитане.

2.27. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

Изчисление на очаквани кредитни загуби за търговски вземания и парични вземания и еквиваленти.

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (вземания и активи по договори с клиенти и парични средства и еквиваленти) е област, която изисква използването на сложни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Дружеството прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Дружеството използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните

просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на Дружеството и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително матрицата се калибрира така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Например, ако се очаква дадени прогнозни икономически условия да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до корелационно увеличение на просрочията в даден клиент, историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Дружеството и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

За паричните средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Дружеството прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody’s, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по горепосочената формулата.

Ръководството на Дружеството е направило анализ и е установило, че паричните средства и еквиваленти съдържат пренебрежително малка очаквана кредитна загуба клоняща към нула и е приело да не я осчетоводява във финансовия отчет.

Признаване и оценка на провизии

Депа за производствени отпадъци

Дружеството признава провизия за закриване на депа за производствени отпадъци и рекултивиране на терена, когато едновременно са налице:

- правно задължение по силата на §4, ал.1 от преходните и заключителни разпоредби към Наредба №6 от 27.08.2013 г. и на чл.14 от Директива 1999/31/ЕС за преустановяване на експлоатацията, закриване и/или привеждане на съществуващите депа за отпадъци и
- план за привеждане на депата в съответствие с нормативните изисквания, одобрен като видове дейности, срокове и прогнозируеми стойности от МОСВ, съгласно изискванията на посочената по-горе наредба.

За определяне на размера на провизията Дружеството назначава лицензирани експерти-еколози, които изготвят прогнозна оценка на разходите по видове дейности, необходими за

изпълнение на задължението и издават специален доклад и план-сметка. Сумите, които се очаква, че ще бъдат усвоявани за срок, по-дълъг от една година, се дисконтират.

Квоти за емисии на парникови газове

В края на всеки отчетен период, Дружеството отчита емитирани количества квоти за емисии на парникови газове. В случай на реализиран недостиг на квоти, Дружеството признава провизия за настоящото му задължение за предаване на верифицираните квоти. Провизията се остойностява като количеството на недостига (разлика между безплатно отпуснатите квоти и реално емитираните газове за докладвания период) на квоти, установено чрез специален формуляр – Докладване на годишните емисии се оценяват по текущи пазарни цени към датата на отчета за финансовото състояние, а промените в размера на задължението се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Обезценка на материални запаси

В края на всяка финансова година дружеството извършва преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, за които е преценено, че съществува голяма вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, същите се обезценяват до нетна реализируема стойност.

Актьорски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани всяка година изчисления на сертифицирани актьори, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор.

Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

Ръководството прави анализ и оценка за наличие на индикатори за обезценка на неговите инвестиции в дъщерни дружества. Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема или преустановяване дейността на Дружеството, в което е инвестирано; отчитане на загуби за по-продължителен период от време, както и отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен акционерен капитал.

Тестовите и преценките на ръководството за обезценка на инвестициите са направени през призмата на неговите планове и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от дъщерните дружества, вкл. търговски и производствен опит, осигуряване на позиции на чуждестранни пазари, очакванията за бъдещи продажби и пр.

За целта се разработват варианти на прогнози, чрез които се отчитат различните предположения за рискове, несигурности и вероятности за бъдещата реализация на паричните потоци и доходи от тези инвестиции. Всеки от вариантите се анализират внимателно от ръководството и резултатите от тях се претеглят при изчислението на възстановимата стойност на съответната инвестиция.

Обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи

В края на всяка финансова година Дружеството извършва преглед за обезценка на дълготрайните материални и нематериалните активи. В резултат на този преглед ръководството преценя дали са налице условия за обезценка и при установяване на такива условия Дружеството отчита разход за обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Признаване на данъчни активи

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството на Дружеството е оценявана вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите да генерират в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби

Към 31.12.2018 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 3,121 х.лв., свързани с обезценка на инвестиции в и вземания от дъщерни дружества, тъй като ръководството е преценило, че не съществува вероятност временната разлика да се прояви в предвидимо бъдеще.

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Продажби на продукцията в страната	90,103	103,441
Продажби на продукцията извън страната	164,635	116,534
Приходи от продажба на стоки	46	66
Приходи от продажба на услуги	19	25
	254,803	220,066

Продажби на продукцията в страната

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Амониев нитрат – ЕО тор	85,988	99,227
Амоняк	1,854	1,612
Натриев нитрат	752	600
НРК ес тор	384	872
Въглероден диоксид	373	413
Азотна киселина	329	283
Амонячна вода	244	192
Амониев хидрогенкарбонат	145	147
Кислород	10	16
Други	24	79
	90,103	103,441

Продажби на продукцията извън страната

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Амониев нитрат - ЕО тор	125,590	71,431
Амоняк	34,003	41,300
Амониев хидрогенкарбонат	2,588	1,337
Натриев нитрат	2,454	2,450
Амонячна вода	-	16
	164,635	116,534

Разпределението на продажбите на продукцията по пазари е както следва:

	<i>2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>2018</i> <i>BGN '000</i>
Европа (в т.ч. България)	210,918	187,340
Азия и Африка	43,803	32,635
Америка	17	-
	254,738	219,975

Приходите от продажба на услуги в размер на 19 х.лв. представляват предоставени ИТ услуги (31.12.2018 – 25 х.лв.)

Приходите от продажба на стоки в размер на 46 х.лв. са основно продажби на торове, препарати и др. (2018 г. – 66 х.лв.)

4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

	<i>2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>2018</i> <i>BGN '000</i>
Приходи от продажба на материали	1,731	1,539
Отчетна стойност на продадени материали	(1,048)	(909)
<i>Печалба от продажба на материали</i>	683	630
Приходи от продажба на ДМА	321	369
Балансова стойност на продадени ДМА	(238)	(38)
<i>Печалба от продажба на ДМА</i>	83	331
Правителствено финансиране	1,508	2,349
Приходи от ликвидация на ДМА	558	290
Печалба/(Загуба) от курсови разлики	317	600
Приходи от наеми	309	247
Промислени услуги	107	54
Обърната обезценка на материални запаси	107	1
Финансиране ОП РЧР	79	-
Уредени провизии начислени в минали периоди	72	-
Излишъци на активи	42	22
Трудова медицина	41	39
Приходи от глоби и неустойки	13	81
Транспортни услуги	13	21
Бонус от мобилен оператор	7	13
Отписани задължения	2	17
Обработка на кораби	-	30
Превоз, маневри, претоварване	-	22
Популяризиране на разделно събиране на отпадъци	-	13
Маневрени услуги	-	9
Други	41	49
	3,982	4,817

Правителственото финансиране включва:

- Финансиране за електроенергия в размер на 1,471 х.лв. (31 декември 2018 г. – 2,312 х. лв.) - представлява правителствена помощ за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници, за която Дружеството е кандидатствало по Наредбата за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници.
- Финансиране по оперативни програми за обекти, свързани с енергийната ефективност на Дружеството в размер на 37 х. лв. (31 декември 2018 г. – 37 х. лв.). (Приложение № 33).

Печалбата от продажба на материали включва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Метален скрап	639	639
Масло отработено	7	17
Амониев сулфат	(84)	(94)
Други	121	68
	683	630

Продадените дълготрайни активи са основно ведомствени жилища и автомобили собственост на Дружеството.

5. РАЗХОДИ ЗА СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ

Разходите за материали включват:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Основни суровини и материали	175,545	151,931
Горива и енергия	13,810	14,149
Резервни части	1,424	1,555
Спомагателни материали	1,066	1,270
Други материали	215	376
	192,060	169,281

Основните суровини и материали включват:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Природен газ	160,961	140,885
Амбалаж	4,972	3,902
Амоняк	3,277	1,085
Магнезит	1,436	1,099
Омаслителни	1,118	1,014
Благородни метали	1,108	978
Сода калцинирана	1,017	811
Натриева основа	435	558
Метилдиетаноламин	378	377

Сярна киселина	174	194
Катализатори	143	165
Диамониев фосфат	110	-
Моноамониев фосфат	73	436
Вар негасена	66	84
Магнезиев карбонат	65	64
Калиев хлорид	60	69
Антипенител	58	59
Калциев карбонат	11	44
Други суровини и материали	83	107
	175,545	151,931

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Морско навло	11,909	5,940
Транспорт	9,342	9,443
Ремонт на ДМА	2,329	4,162
Хамалие и пристанищни разходи	1,651	1,392
Охрана	1,204	1,204
Застраховки	1,197	1,148
Обработка на товари	877	874
Пожарна безопасност	718	684
Данъци и такси	581	604
Абонаментно обслужване и технически контрол	384	404
Разходи за развойна дейност	272	-
Почистване и озеленяване	284	260
Консултантски услуги	224	499
Банкови такси	183	145
Спедиторски услуги	75	-
Комуникация	69	76
Оперативен лизинг	59	562
Стоков контрол	63	80
Демюрейдж	44	188
Оползотворяване/обезвреждане на отпадъци	41	46
Граждански договори и хонорари	30	23
Курсове квалификация	14	33
Други услуги	263	332
	31,813	28,099

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

<i>Разходите за персонала</i> включват:	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Възнаграждения	19,684	22,307
Социални осигуровки	4,103	4,609
Предоставена храна на персонала	977	1,031
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала	341	350
	25,105	28,297
<i>Разходите за възнаграждения</i> включват:	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Текущи възнаграждения	19,825	22,219
Начислени суми за неизползван платен отпуск	(141)	88
	19,684	22,307
<i>Социалните осигуровки</i> включват:	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Осигуровки	4,139	4,593
Начислени суми за ДОО за неизползван платен отпуск	(36)	16
	4,103	4,609

8. ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ, НЕТНО

<i>Обезценка на финансови активи, нетно</i>	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Начислени кредитни загуби	(228)	(266)
Възстановени кредитни загуби	191	156
	(37)	(110)

9. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

<i>Другите разходи за дейността</i> включват:	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Отписани въглеродни емисии (квоти за вредни газове - т.г.)	3,550	6,152
Провизия за въглеродни емисии (квоти за вредни газове - т.г.) (Приложение № 25)	3,513	1,978
Отписани въглеродни емисии (квоти за вредни газове - м.г.)	1,978	3,645
Провизия за въглеродни емисии (квоти за вредни газове-м.г.)	(1,978)	(3,645)
Ценова разлика при покупка на въглеродни емисии за предходен период	-	4,672
<i>Разходи за въглеродни емисии</i>	7,063	12,802
Глоби и неустойки по договор за природен газ	317	-
Липса и брак на материали и продукция	169	124
Възнаграждение на членове на СД – юридически и физически лица	120	109
Командировки	86	65
Непризнат данъчен кредит по ДДС	83	36
Представителни мероприятия	57	60
Обезценка на други вземания	34	-
Отчетна стойност на продадени стоки	33	50
Санкции за замърсяване на околната среда	12	27
Участия в конференции	12	25
Обезценка на материални запаси	6	47
Разходи за обучение	6	13
Начислени суми свързани с провизии, нетно (Приложение № 25)	-	201
Разходи по оперативни програми	-	23
Разходи за рекултивация на депа за отпадъци	-	18
Други	27	115
	962	913
	8,025	13,715

Към 31.12.2019 г. цената, по която е оценена провизията е 47.88 лв. за въглеродна квота (на база покупна цена на борса), а към 31.12.2018 г. – 44.27 лв. за въглеродна квота.

10. ОБЕЗЦЕНКА И ОТПИСВАНЕ НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

Обезценката на и отписани нетекущи активи са както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Обезценка на дълготрайни материални активи	1,190	23
Отписани дълготрайни материални активи	58	11
Отписани разходи за придобиване на ДМА	69	0
Обезценка на разходи за придобиване на ДМА	61	-
	1,378	34

11. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

Финансовите разходи за 2019 г. представляват разходи за лихви по получени заеми в размер на 683 х.лв. (2018 г.: 498 х.лв.).

12. НЕТНА ЗАГУБА НА АКЦИЯ

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Средно претеглен брой акции, на база дни	2,585,964	2,585,964
Загуба за годината (х. лв.)	(13,600)	(19,157)
Нетна загуба на акция (лева)	(5.26)	(7.41)

13. ИМОТИ, МАШИНИ, ОБОРУДВАНЕ

	<i>Земи и сгради</i>		<i>Машини, съоръжения и оборудване</i>		<i>Транспортни средства</i>		<i>Други</i>		<i>Разходи за придобиване и аванси</i>		<i>Общо</i>	
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Отчетна стойност</i>												
Салдо на 1 януари	23,077	23,187	177,101	166,337	8,081	8,684	1,221	1,192	3,511	4,569	212,991	203,969
Придобити	15	-	-	-	687	-	-	40	3,488	9,884	4,190	9,924
Отписани	(413)	(110)	(496)	(167)	(32)	(603)	(65)	(11)	(69)	(11)	(1,075)	(902)
Рекласификация на дълготрайни активи	-	-	-	-	(38)	-	-	-	-	-	(38)	-
Трансфер от разходи за придобиване	2,272	-	1,609	10,931	-	-	5	-	(3,886)	(10,931)	-	-
Салдо на 31 декември	24,951	23,077	178,214	177,101	8,698	8,081	1,161	1,221	3,044	3,511	216,068	212,991
<i>Натрупана амортизация и обезценка</i>												
Салдо на 1 януари	10,010	9,342	109,528	99,783	7,063	6,987	1,111	1,065	-	-	127,712	117,177
Начислена амортизация за годината	822	744	9,322	9,881	600	678	47	55	-	-	10,791	11,358
Начислена обезценка	710	2	480	21	-	-	-	-	61	-	1,251	23
Рекласификация на дълготрайни активи	-	-	-	-	(19)	-	-	-	-	-	(19)	-
Отписана обезценка	(115)	-	(32)	-	-	-	-	-	-	-	(147)	-
Отписана амортизация	(63)	(78)	(406)	(157)	(32)	(602)	(64)	(9)	-	-	(565)	(846)
Салдо на 31 декември	11,364	10,010	118,892	109,528	7,612	7,063	1,094	1,111	61	-	139,023	127,712
<i>Балансова стойност на 31 декември</i>	13,587	13,067	59,322	67,573	1,086	1,018	67	110	2,983	3,511	77,045	85,279
<i>Балансова стойност на 1 януари</i>	13,067	13,845	67,573	66,554	1,018	1,697	110	127	3,511	4,569	85,279	86,792

Към 31 декември 2019 дълготрайните материални активи на Дружеството включват земи на стойност 3,630 х. лв. (31 декември 2018: 3,630 х. лв.) и сгради с балансова стойност 9,957 х. лв. (31 декември 2018: 9,437 х. лв.).

Към 31 декември 2019 в състава на дълготрайните материални активи са включени активи, които са амортизирани напълно, но продължават да се използват в стопанската дейност с отчетна стойност 45,527 х. лв. (31 декември 2018: 36,494 х. лв.).

Към 31 декември 2019 има учредена договорна ипотека на недвижими имоти с балансова стойност 5,275 х. лв. (31 декември 2018: 5,538 х. лв.) и залог на машини и съоръжения с балансова стойност 10,838 х. лв. (31 декември 2018: 12,463 х. лв.) като обезпечение по ползвани банкови кредити (Приложение № 23).

Към 31 декември 2019 г. разходите за придобиване на дълготрайни активи включват предоставени аванси на доставчици в размер на 1,272 х. лв. (31 декември 2018 г.: 379 х.лв.) и открити проекти за 1,711 х.лв. (31 декември 2018 г.: 3,132 х.лв.).

Откритите проекти са както следва:	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Покрита площ за временно съхранение на химични продукти опакован амониев нитрат	1,341	19
Монтаж на БКТП 1	106	41
Изграждане на система за управление на човешките ресурси на база програмен продукт BORA BUSINESS SUITE	70	68
Подмяна на помпа за азотна киселина Н-30/3	70	-
Подмяна на помпа за азотна киселина Н-35/1	58	-
Проект монтаж на самозасмукващ помпен агрегат на поз.Н152-1	29	29
Модернизация на системата за регулиране на оборотите на турбокомпресор поз. 403 в цех 608	22	-
FFS машина и робот за палетизиране на амониев бикарбонат	13	12
Пречистване на инфилтрат от Депо за производствени опасни твърди отпадъци в Неутрализационна станция	-	368
Офиси, гараж, склад и магазин	-	2,483
Разпределителна и трансформаторна подстанция РТП-8	-	60
Други обекти	63	52
Обезценка на разходи за придобиване на ДМА	(61)	-
	1,711	3,132

През 2019 г. са отписани проекти, за които ръководството е взело решение да се преустанови изпълнението им общо в размер на 69 х.лв. (2018 г.: 11 х.лв.)(Приложение №10).

14. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	<i>Софтуери</i>
Отчетна стойност	
Към 1 януари 2018	990
Придобити	36
Отписани	-
31 декември 2018	1,026
Придобити	58
Отписани	11
31 декември 2019	1,073
Натрупана амортизация	
Към 1 януари 2018	875
Начислена амортизация за годината	69
31 декември 2018	944
Начислена амортизация	64
Отписана амортизация	10
31 декември 2019	998
Балансова стойност към 31 декември 2018	82
Балансова стойност към 31 декември 2019	75

Емисии за парникови газове

През 2019 г. Дружеството е закупило 161 х. квоти емисии на стойност 5,528 х.лв. (2018 г.: 390 х. квоти емисии на стойност 14,469 х.лв.).

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо в началото на годината	-	-
Новопридобити	5,528	14,469
Отписани на разход (Приложение № 9)	(3,550)	(6,152)
Отписани във връзка с провизия (Приложение № 9)	(1,978)	(8,317)
Салдо в края на периода	-	-

15. АКТИВИ „ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ“

Дружеството има неотменими ангажименти по лизингови договори и признава активи „право на ползване“:

	<i>Земи и сгради</i>	<i>Транспортни средства</i>	<i>Общо</i>
	<i>2019</i>	<i>2019</i>	<i>2019</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Отчетна стойност			
Салдо на 1 януари	<u>264</u>	<u>925</u>	<u>1,189</u>
Придобити	255	114	369
Отписани	-	-	-
Салдо на 31 декември	<u>519</u>	<u>1,039</u>	<u>1,558</u>
Натрупана амортизация			
Салдо на 1 януари	<u>-</u>	<u>11</u>	<u>11</u>
Начислена амортизация за годината	90	431	521
Отписана амортизация	-	-	-
Салдо на 31 декември	<u>90</u>	<u>442</u>	<u>532</u>
Балансова стойност на 31 декември	<u>429</u>	<u>597</u>	<u>1,026</u>
Балансова стойност на 1 януари	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

16. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

<i>Име на дружеството</i>	<i>Местонахождение на регистрация</i>	<i>Балансова</i>	<i>% на</i>	<i>Балансова</i>	<i>% на</i>
		<i>стойност</i>	<i>участие</i>	<i>стойност</i>	<i>участие</i>
		<i>31.12.2019</i>		<i>31.12.2018</i>	
		<i>BGN '000</i>		<i>BGN '000</i>	
Неохим Таръм ООД	Турция	83	99.92	83	99.00
Неохим Протект ЕООД	България	5	100	5	100
		<u>88</u>		<u>88</u>	

- Неохим Таръм ООД, гр. Одрин - Турция - внос, износ и вътрешна търговия на всички видове химически торове. Дата на придобиване – 15 октомври 2012. Дружеството е придобито чрез учредяване. Дружеството е правопреемник на Неохим Гюбре ООД от 17.09.2018 г.;
- Неохим Протект ЕООД, гр. Димитровград - охрана на имуществото на юридически лица, сгради, помещения и стопански офиси, охрана на физически лица и тяхното имущество и други. Дата на придобиване – 24 април 2002.

Съгласно Удостоверение №1584 от 18.09.2018 г. на Дирекция Търговски регистър гр. Одрин, Република Турция Неохим Гюбре ООД в качеството си на прехвърлено дружество е влято в Неохим Таръм ООД на 17.09.2018 г., при което Неохим Гюбре ООД престава да съществува, а негов правопреемник става Неохим Таръм ООД.

17. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Материали	20,966	21,203
Готова продукция	6,336	8,739
Незавършено производство	3,493	3,896
Стоки	12	12
	30,807	33,850

Материалите включват:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Благородни метали	8,622	8,233
Резервни части и лагери	5,582	5,503
Спомагателни материали	3,519	3,507
Основни материали	2,130	2,355
Амбалажни материали	544	1,111
Катализатори	206	141
Автомобилни гуми	35	32
Други материали	328	321
	20,966	21,203

Основни материали

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Калиев хлорид	493	553
Магнезит	486	345
Метилдиетаноламин	247	56
Омаслител	163	141
Сода калцинирана	156	127
Химикали катализатори	106	155
Амониев сулфат	103	530
Калциев карбонат	63	74
Моноамониев фосфат	45	40
Натриева основа	36	45
Вар негасена	14	34
Други	218	255
	2,130	2,355

<i>Готова продукция</i>	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Амониев нитрат – ЕО тор	6,232	8,634
Амониев хидрогенкарбонат	59	33
Амонячна вода	18	19
Натриев нитрат – технически	22	41
Други	5	12
	6,336	8,739

<i>Незавършено производство</i>	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Амоняк	3,297	3,358
Азотна киселина	137	420
Амониев нитрат – плав	7	12
Други	52	106
	3,493	3,896

Към 31 декември 2019 има учредени залози като обезпечение по ползвани банкови кредити върху следните материални запаси:

- Благородни метали – 8,622 х. лв. (31 декември 2018: 8,233 х. лв.);
- Готова продукция (амониев нитрат) – 6,232 х. лв. (31 декември 2018: 8,405 х. лв.);
- Незавършено производство (амоняк) – 2,901 х. лв. (31 декември 2018: 3,010 х. лв.).

18. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Вземания по продажби във валута	3,250	5,943
Провизия за обезценка за кредитни загуби на несъбираеми вземания във валута	(2,952)	(2,862)
Вземания по продажби в лева	141	5
Провизия за обезценка за кредитни загуби на несъбираеми вземания в лева	(22)	(5)
Провизия за обезценка за кредитни загуби във валута (МСФО 9)		(141)
	417	2,940

Вземанията от свързани лица във валута са в щатски долари 172 х. щ. д. - 298 х. лв. (31 декември 2018: 453 х. щ. д. - 774 х. лв.), в евро - няма (31 декември 2018 г. - 1,107 х. евро – 2,166 х.лв.) и в лева 119 х.лв. (31 декември 2018: няма).

<i>Движение на коректива (провизията) за обезценка:</i>	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари, изчислено по МСС 39	-	2,744
Суми, признати в началното салдо на неразпределена печалба от преизчислението при модифицираното прилагане на МСФО 9 за първи път	-	148
Начално салдо на коректива за очаквани кредитни загуби към 1 януари	3,008	2,892
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	56	141
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалбата или загубата през годината	(140)	(148)
Отписани несъбираеми обезценени вземания	(5)	(6)
Ефект от преоценка на валутни позиции	55	129
Салдо в края на годината	2,974	3,008

19. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДОСТАВЕНИ АВАНСИ

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Вземания по продажби от клиенти в чужбина	8,902	6,918
Обезценка на вземания от клиенти в чужбина	(245)	(118)
Вземания по продажби от клиенти в страната	280	285
Обезценка на вземания от клиенти в страната	(2)	(7)
	8,935	7,078
Предоставени аванси за доставка от страната	670	65
Обезценка на предоставени аванси за доставка от страната	(7)	-
Предоставени аванси за доставка от чужбина	75	458
Обезценка на предоставени аванси за доставка от чужбина	(27)	-
	9,646	7,601

20. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

Другите вземания и предплатени разходи включват:

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
ДДС за възстановяване	1,897	3,794
Предплатени разходи	568	806
Корпоративен данък	-	140
Вземания по оперативна програма	-	36
		41

Съдебни и присъдени вземания	11	11
Обезценка на съдебни и присъдени вземания	(1)	(1)
Други	55	66
	2,530	4,852

Предплатените разходи се състоят от:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Застраховки	537	543
Абонаменти	22	23
Командировки	8	16
Предплатени разходи за обработка на кораби	-	200
Други	1	24
	568	806

21. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Разплащателни сметки	1,970	561
Парични средства в каса	23	15
Парични средства и парични еквиваленти посочени в отчета за паричните потоци	1,993	576

Наличните към 31.12.2019 г. парични средства са по сметки на Дружеството в следните банки: УниКредит Булбанк АД, Централна кооперативна банка АД и ОББ АД.

Паричните средства по разплащателните сметки са: в лева – 43 х.лв. (31.12.2018 г.: 18 х.лв.), в евро – 886 х.лв. (31.12.2018 г.: 48 х. лв.) и в щатски долари – 1,041 х.лв. (31.12.2018 г.: 495 х.лв.). Паричните средства в каса са само в лева.

В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството е определило, че обезценката на паричните средства и еквиваленти би била сума, доближаваша се до нула. Поради това Дружеството не е признало провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби както към 01.01.2019 г., така и към 31.12.2019 г.

22. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Основен акционерен капитал

Към 31 декември 2019 регистрираният акционерен капитал на Неохим АД възлиза на 2,654 х. лв., разпределен в 2,654,358 обикновени поименни акции с право на глас, получаване на дивидент и ликвидационен дял с номинална стойност на акция 1 лв.

Обратно изкупените собствени акции са 68,394 броя в размер на 3,575 х. лв. (31 декември 2018: 68,394 бр. – 3,575 х. лв.).

Законовите резерви (фонд Резервен) са формирани от разпределение на печалбата, съгласно изискванията на Търговския закон и Устава на Дружеството.

Компонентът от преизчисление на задължение към персонала при пенсиониране е формиран във връзка с изискванията на МСС 19 (Приложение № 2.18).

23. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Дългосрочни задължения по банков заеми		
Банкови заеми	3,260	3,629
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	-	-
	<u>3,260</u>	<u>3,629</u>
Краткосрочна част на дългосрочни банков заеми		
Банкови заеми	2,102	3,383
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	(27)	(9)
	<u>2,075</u>	<u>3,374</u>
Общо задължения по лихвени заеми	<u>5,335</u>	<u>7,003</u>

Условията, при които са отпуснати заемите са както следва:

<i>Заем</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>Договорена</i>	<i>Падеж</i>	<i>Годишен лихвен процент</i>
	<i>х. лв.</i>	<i>х. лв.</i>	<i>сума във валута</i>		
1	3,678	4,767	5,900 х. лв	20.06.2022	ОДИ* плюс 2.432% минимум 2.60%
2	333	1,332	4,000 х. лв	20.04.2020	ОДИ плюс 3.082% минимум 3.25%
3	1,324	-	3,460 х. лв	20.09.2023	ОДИ плюс 2.250% минимум 2.34%
	<u>5,335</u>	<u>7,003</u>			

* *ОДИ – Осреднен депозитен индекс*

Средствата са отпуснати основно за ремонти и обновяване на производствените инсталации за амоняк и за изграждане на обект „Покрита площ за временно съхранение на химични продукти, опаковани минерални торове и товаро-разтоварни дейности“ в Дружеството .

Дългосрочните и краткосрочни заеми (Приложение № 23 и 27) са обезпечени със следните активи, собственост на Дружеството:

- недвижими имоти с балансова стойност 5,275 х. лв. (31 декември 2018: 5,538 х. лв.) (Приложение №13);
- оборудване с балансова стойност 10,838 х. лв.(31 декември 2018: 12,463 х. лв.) (Приложение № 13).

- благородни метали с балансова стойност 8,622 х. лв.(31 декември 2018: 8,233 х. лв.) (Приложение № 17).
- готова продукция – амониев нитрат с балансова стойност 6,232 х. лв.(31 декември 2018: 8,405 х. лв.) (Приложение № 17).
- незавършено производство – амоняк с балансова стойност 2,901 х. лв.(31 декември 2018: 3,010 х. лв.) (Приложение № 17).
- постъпления от бъдещи вземания по сключени договори за продажба на стойност до 60,000 х. лв. (31 декември 2018: 60,000 х. лв.).

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГ

Включените в отчета за финансовото състояние към 31 декември 2019 дългосрочни задължения по лизинг са в размер на 516 х.лв. (31 декември 2018: 15 х.лв.). Те са представени нетно от дължимата лихва и са както следва:

<i>Срок</i>	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
До една година (Приложение № 33)	506	6
Над една година	516	15
	1,022	21

Минималните лизингови плащания са дължими както следва:

<i>Срок</i>	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
До една година (Приложение № 33)	527	6
Над една година	537	16
	1,064	22
Бъдещ финансов разход по лизинг	(42)	(1)
Сегашна стойност на задълженията по лизинг	1,022	21

Като дългосрочни задължения са представени дължимите след 31 декември 2019 плащания по договори за лизинг. Съответно, дължимите в рамките на следващите 12 месеца лизингови вноски са представени в други текущи задължения в отчета за финансовото състояние като краткосрочна част на задължения по лизинг (Приложение № 33).

25. ПРОВИЗИИ

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Салдо 1 януари	2,355	3,974
Начислени	3,513	2,186
Освободени	(2,313)	(3,805)
Салдо 31 декември	3,555	2,355
<i>в т.ч. дългосрочна част</i>	39	39
<i>в т.ч. краткосрочна част</i>	3,516	2,316

Провизиите включват:

- провизия по задължение за закриване и за рекултивация на терени на депа за производствени отпадъци, ползвани от Дружеството в предходни периоди. Основните мероприятията по рекултивацията са изпълнени през 2019 г. и продължава мониторинг до 2049 г. Общата стойност на провизията, определена на база експертна оценка за размера на очакваните разходи по изпълнение на задължението е 60 х. лв. (31 декември 2018 г. – 399 х. лв.), а амортизируемата стойност, по която същата е представена в отчета за финансовото състояние е в размер на 42 х. лв. (31 декември 2018 г.: 370 х. лв.), в т.ч. дългосрочна част - 39 х. лв. (31 декември 2018 г.: 39 х. лв.). Амортизируемата стойност е изчислена на база сегашната стойност на всички бъдещи парични плащания, дисконтирана с лихвен процент 2.58%. Дължимите до една година плащания в размер на 3 х. лв. (31 декември 2018 г.: 331 х. лв.) са представени в отчета за финансовото състояние като други текущи задължения (Приложение № 33);
- провизия по задължение за въглеродни емисии, класифицирана като краткосрочна в размер на 3,513 х.лв. (31 декември 2018 г. – 1,978 х. лв.) (Приложение № 33);
- няма провизия за санкция за замърсяване на околната среда в резултат на производствената дейност (31 декември 2018 г. – 7 х. лв.) (Приложение № 33).

26. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Полученото финансиране е по оперативни програми за обекти, свързани с енергийната ефективност на Дружеството и е на стойност 476 х. лв. (31 декември 2018 г. – 476 х. лв.). Признатият приход от финансираня до 31 декември 2019 г. - 364 х. лв. и финансираня, които ще бъдат признати като приход през следващи отчетни периоди - 112 х. лв.

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
До 1 година (краткосрочна част) (Приложение № 33)	37	37
Над 1 година (дългосрочна част)	75	112
	112	149

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на отчета за финансовото състояние и е представена в Други текущи задължения (Приложение № 33).

27. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Банкови заеми	15,071	12,110
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	(46)	(39)
	15,025	12,071

Дружеството има разрешена кредитна линия по револвиращ кредит в размер на до 30,000 х.лв., със срок до 20.04.2020 г., при лихвен процент – ОДИ (осреднен депозитен индекс) плюс 1.77 пункта годишно, минимум – 1.90%. Към 31 декември 2019 г. Дружеството има задължение в размер на 15,025 х.лв. (31 декември 2018 г. – 12,071 х.лв.).

Предоставеното обезпечение по заемите е оповестено в Приложение № 23.

28. ПАСИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Пасиви по договори с клиенти (свързани лица)	7,955	9,800
Пасиви по договори с клиенти от страната (други)	251	32
Пасиви по договори с клиенти от чужбина във валута	4,024	562
	12,230	10,394

Пасивите по договори с клиенти от страната и чужбина са основно за доставка на готова продукция.

Пасивите по договори с клиенти свързани лица са от основен акционер със значително влияние в размер на 7,874 х.лв., (31 декември 2018 г. – 7,111 х.лв.) дъщерни дружества на основен акционер със значително влияние в размер на 79 х.лв. (31 декември 2018 г. – 2,687 х.лв.) и дъщерно дружество – 2 х.лв. (31 декември 2018 г. – 2 х.лв.).

29. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Доставчици от страната	2,777	2,286
Доставчици от чужбина	151	990
	2,928	3,276

Задълженията към доставчици са текущи и безлихвени. Задълженията в лева са в размер на 2,777 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,286 х.лв.), в евро са 151 х.лв. (31.12.2018 г.: 942 х.лв.), в руски рубли – няма (31.12.2018 г.: 48 х.лв.).

Дружеството няма просрочени търговски задължения.

Съгласно условията за доставка на природен газ от Булгаргаз ЕАД, Дружеството следва да заплаща текущите доставки авансово по заявка и доплащане в рамките на 12 дни. След тази дата Булгаргаз ЕАД начислява законната лихва.

30. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Задълженията към свързани лица в размер на 255 х.лв. (31 декември 2018 г.: 257 х. лв.) са за доставени материали, горива, услуги и задължения по лизинг. Те са в лева, текущи и безлихвени. Дружеството няма просрочени търговски задължения към свързани лица.

31. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Задължения към персонала в т.ч.:	1,180	1,640
<i>Текущи задължения</i>	<i>1,102</i>	<i>1,421</i>
<i>Начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	<i>78</i>	<i>219</i>
Задължения по социалното осигуряване в т.ч.:	529	773
<i>Текущи задължения</i>	<i>512</i>	<i>720</i>
<i>Начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	<i>17</i>	<i>53</i>
	<u>1,709</u>	<u>2,413</u>

32. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

	<i>31.12.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Задължение за данък по ЗДДФЛ	295	324
Други	29	30
	<u>324</u>	<u>354</u>

Задълженията за данъци са текущи.

До датата на издаване на този отчет в Дружеството са извършени ревизии и проверки, както следва:

- ДДС – до 30 юни 2013;
- Корпоративен данък – до 31 декември 2012;
- Данък по чл.194,195 от ЗКПО – до 31 декември 2012;
- Данък по чл.204 от ЗКПО – до 31 декември 2012;
- Национален осигурителен институт – до 31 март 2009;
- Агенция „Митници“ – задължение за акциз на природен газ – до 29 февруари 2016;
- Агенция „Митници“ – задължение за акциз на ел.енергия – до 5 юни 2016.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

33. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

<i>Другите текущи задължения</i> включват:	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Получени гаранции	332	2,627
Провизия за задължения към МОСВ за въглеродни емисии	3,513	1,978
Задължения по възнаграждения на чуждестранни и местни лица	374	372
Краткосрочна част на провизии (Приложение № 25)	3	331
Краткосрочна част на задължения по лизинг (Приложение № 24)	506	6
Удръжки от работните заплати	70	172
Задължение за дивидент	72	76
Получени депозити от клиенти	61	63
Задължения за такса водоползване	148	136
Правителствени финансираня (Приложение № 26)	37	37
Други задължения	466	146
	5,582	5,944

Получените гаранции включват:

- гарантиране на вземанията от чуждестранен клиент на Дружеството – няма (31 декември 2018 г.: 2,187 х.лв. (1,280 х.щ.д))
- други гаранции общо в размер на 332 х.лв. (31 декември 2018 г.: 440 х.лв.) (членове на Съвета на директорите, за строително-монтажни работи, за амбалаж и др.).

Други дългосрочни задължения в размер на 10 х. лв. (31 декември 2018 г.: 33 х. лв.) представляват част от начислено еднократно допълнително възнаграждение на изпълнителния директор, разсрочено за изплащане след 01.01.2020 г. съгласно решение на Съвета на директорите.

34. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Предоставени гаранции

Към 31 декември 2019 г. Дружеството е учредило в полза на търговски партньори банкови гаранции в размер на 2,048 х. лв. (31 декември 2018 г.: 163 х. лв.).

35. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързани лица на Дружеството са както следва:

Свързани лица	Вид на свързаност
Акционери:	
Еко Тех АД	Основен акционер (24.28 %)
Евро Ферт АД	Основен акционер (24.03 %)
Феборан ЕООД	Основен акционер (20.30 %)
Дъщерни дружества:	
Неохим Таръм ООД – Турция	100 % собственост на Дружеството
Неохим Протект ЕООД	100 % собственост на Дружеството
Други:	
Терахим - Димитровград ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД
Нео Китен ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД
Неоплод ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД
Borealis L.A.T.	100 % собственост на Бореалис АГ (Borealis AG)-Австрия, притежаващи 100% от капитала на Феборан ЕООД

<u>Доставки от свързани лица</u>	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Материали		
Основен акционер	87	90
Услуги		
Дъщерни дружества	1,200	1,200
Основен акционер	3	93
	1,203	1,293
ДМА		
Други свързани дружества	-	1
Активи „Право на ползване“		
Основен акционер	90	-
Общо	1,380	1,384

<u>Продажби на свързани лица</u>	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Продукция		
Основен акционер	69,117	79,441
Дъщерни дружества	2,195	2,011
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	26,265	36,453
	97,577	117,905
Услуги		
Основен акционер	55	55
Дъщерни дружества	33	35
Други свързани дружества	-	2
	88	92
Други		
Основен акционер	328	305
Дъщерни дружества	9	2
	337	307
Общо	98,002	118,304

Условията, при които са извършвани сделките не се отклоняват от пазарните цени за подобен вид сделки.

Краткосрочните вземания от свързани лица към 31 декември са както следва:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Вземания по продажби във валута		
Дъщерни дружества	299	774
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	3,251	3,765
<i>начислена обезценка</i>	(2,952)	(2,991)
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	-	2,166
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	1	2,213
<i>начислена обезценка</i>	(1)	(47)
	299	2,940
Вземания по продажби в лева		
Основен акционер	1	-
Други свързани дружества	117	-
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	139	5
<i>начислена обезценка</i>	(22)	(5)
Общо	417	2,940

Задълженията към свързани лица към 31 декември са както следва:

	<i>31.12.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Пасиви по договори (Получени аванси за продажба на продукция)</i>		
Основен акционер	7,874	7,111
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	79	2,687
Дъщерни дружества	2	2
	<u>7,955</u>	<u>9,800</u>
<i>Задължения за доставени активи и услуги</i>		
Дъщерни дружества	240	240
Основен акционер	15	17
	<u>255</u>	<u>257</u>
Общо	<u><u>8,210</u></u>	<u><u>10,057</u></u>

Изпълнителен директор:

/Димитър Димитров/

Гл.счетоводител (съставител):

/Милена Атанасова/

29.01.2020 г.